

El sistema educatiu, per molt que s'hagi anat canviant una vegada i una altra segons el color dels governs, sempre parteix d'una mateixa premissa: un professor s'ha de posar davant d'uns alumnes i deixar anar un discurs sobre una matèria determinada. Aquest mètode, el de tota la vida, comença a ser història a les escoles jesuïtes de Catalunya. "Ja no serveix per assolir l'objectiu essencial de l'educació, que és ajudar les persones a créixer de manera integral i preparar-les per a un món que és radicalment diferent que el del segle XX". Són paraules de Pepe Menéndez, director adjunt de la Fundació Jesuïtes Educació, que gestiona les vuit escoles de l'ordre a Catalunya. Fa uns anys, ens explica, es van adonar que s'havien concentrat molt en els resultats acadèmics dels seus alumnes però que no havien treballat prou el seu projecte vital. "El segle XXI és un món que necessita persones amb identitat pròpia i capaces de resoldre els propis conflictes i les incerteses de l'època. Ja no té sentit donar una importància excessiva a uns coneixements concrets que de seguida poden quedar obsolets".

A partir d'aquest diagnòstic, la comunitat educativa jesuïta va iniciar un procés de quatre anys de consulta amb milers de pares i alumnes i d'estudi de tendències pedagògiques modernes i clàssiques. Van reformular el model de cap a peus. El nou sistema es va engegar al curs de l'any passat en algunes de les seves escoles i suposa un gir de càmera de 180 graus. El professor perd el rol central i l'alumne es converteix en el protagonista de l'aula. Així, les escoles passen de ser centres d'ensenyament a ser centres d'aprenentatge en què els alumnes aprenen fent coses i vivint experiències.

De moment, només s'han desplegat dues noves etapes educatives. En el cas del nou model pedagògic a l'etapa infantil (MOPI), que correspon a parvulari i que ja funciona a quatre escoles de la xarxa, els espais són molt més grans,

Revolució a les aules (jesuïtes)

Fora els monòlegs dels professors, les assignatures, els pupitres fixos, els exàmens trimestrals, la memorieta i les muntanyes de deures.

Els jesuïtes, sempre pioners en el camp de la pedagogia, marquen el camí de l'educació del segle XXI amb un model trencador. L'alumne i el seu projecte vital en són els protagonistes.

Reportatge d'Àstrid Bierge

polivalents i flexibles. Els nens no estan fixos en una taula, sinó que recorren els diferents espais i racons de la classe, descobrint amb llibertat les activitats preparades pels professors.

Pel que fa a la Nova Etapa Intermedària (NEI), que correspon als cursos de cinquè i sisè de primària i de primer i

segon d'ESO, els espais també són molt més dinàmics. Tot és de coloraines, els pupitres no són fixos –i es poden combinar o enretirar segons les necessitats del moment– i hi ha diferents ambients. Fins i tot hi ha espais amb sofàs! Recorda les oficines de Google. L'aspecte més revolucionari, però, és que el contingut →

→ acadèmic marcat pel pla d'estudis no s'estructura en assignatures sinó en projectes.

Cada projecte és interdisciplinari, i ha d'aglutinar el contingut de com a mínim tres matèries, i també integra el català, el castellà i l'anglès. De fet, l'anglès representa el 20% de cada projecte, i això fa que els alumnes l'aprenuin de manera més natural que quan s'estudia com una assignatura definida. Guillem Fàbregas, director de la NEI a les tres escoles on actualment es desenvolupa, ens posa com a exemple un projecte que van haver de fer els alumnes de segon d'ESO: el llegat de l'islam. "Era un projecte sobre la cultura àrab i tot el que n'hem rebut. Els alumnes havien d'entrevistar algú que pertanyés a aquesta cultura, fer un vídeo sobre la seva riquesa per desmuntar els prejudicis que sovint ens arriben, pintar una rajola... Van aprendre art, història, geografia, llengua i cultura religiosa en un sol treball".

Els projectes poden durar entre una i tres setmanes, però sempre es fan l'un darrere l'altra. Durant el temps que dura, doncs, els alumnes es concentren amb intensitat en una sola empresa. Es fan en grups de quatre –combinant la feina individual amb la col·lectiva– i tenen una pàgina web associada –preparada pels professors– amb informació, enllaços o suggeriments. Els alumnes estan cons-

tantment fent coses –moltes de caràcter lúdic– i els mestres, a manera de *coach*, els acompanyen mostrant-los camins i atenent dubtes –una feina que els ha requerit fer quatre-centes hores de formació. Com que els alumnes ja treballen a classe de manera activa, tenen molts menys deures.

Els grups són de cinquanta a seixanta alumnes i tenen tres professors alhora, sempre els mateixos. Això permet que els mestres els coneguin molt bé, i com que a més no han d'estar tota l'estona parlant, poden dedicar-se a observar la seva feina i les seves actituds. És molt útil a l'hora d'avaluar-los. Tot i que hi ha algunes proves puntuals, s'han eliminat els exàmens trimestrals. L'avaluació és continuada i es consensua entre els tres professors. A més, quan sorgeix un conflicte, se'n pot parlar en aquell mateix moment amb els implicats sense que tota la classe s'hagi d'aturar. El format és tan flexible que, si escau, l'hora establerta pel pati es pot avançar o retardar una estona ja que els professors no han d'anar a fer classe a un altre grup.

Els projectes ocupen entre el 60% i el 70% del temps. La resta es dedica a tractar continguts difícils d'integrar en els projectes, com la lectura individual i algunes àrees de les matemàtiques i d'anglès. "Els verbs irregulars en anglès s'aprenen com s'ha fet tota la vida, de

memòria. No marginem la memòria, senzillament en limitem la importància", remarca Menéndez. També hi ha tres assignatures definides: educació física, música i la segona llengua estrangera. Segons diu, és una solució a curt termini i estan intentant descobrir mecanismes per introduir aquestes tres matèries als projectes. Tot i així, els continguts que es tracten al marge dels projectes també s'ensenyen amb metodologies més actives que les tradicionals, buscant sempre que l'alumne participi, que noti que fa coses per aprendre.

Els continguts cristians no tenen un tracte diferenciat. No hi ha classe de religió ni es fa missa obligatòria. Menéndez ens explica que han buscat "una nova estratègia d'evangelització, una nova manera de viure l'espiritualitat perquè cadascú trobi el seu camí". Així, la religió cristiana i les altres queden integrades en els projectes. Sempre que tingui sentit, puntualitza Fàbregas, director de la NEI: "Si els alumnes fan un projecte sobre cooperació internacional i es tracta la generositat de persones que es donen per ajudar als altres, pot aparèixer la figura de Jesús. I si fan un projecte on apareix el romànic, cal parlar de religió perquè s'entengui". També hi ha un espai al principi i al final del dia en què els alumnes comparteixen emocions, comenten notícies, es marquen objectius pel dia o valoren el que han fet. Un exercici espiritual que els acostuma a posar paraules a allò que senten o pensen.

L'horitzó que persegueix la Fundació Jesuïtes Educació és que l'any 2020 algunes de les seves vuit escoles ja hagin desplegat el nou model en totes les etapes educatives. De moment, ja tenen dissenyat el curs de 3er d'ESO i estan començant a preparar la resta de cursos i la formació professional. El repte és traslladar la seva nova filosofia pedagògica al batxillerat, sempre condicionat per les exigències de la selectivitat. Menéndez es mostra convençut que se'n sortiran: "Hi estem treballant. No es tracta que els alumnes aprenuin menys. Volem que treguin la millor nota possible a la selectivitat, i creiem que l'aprenentatge actiu els ajudarà a assimilar molt millor els coneixements acadèmics i, alhora, a desenvolupar-se com a persones en el nou context del segle XXI". ●

A la pàgina anterior, un dels nous espais de l'escola Jesuïtes Sant Gervasi. Alegre, modern i inspirador. Amb la Nova Etapa Intermitèdia, els alumnes aprenen de manera activa fent projectes interdisciplinaris.